

▶ Второ издание на Мониторот на МОТ: КОВИД-19 и светот на работата Ажурирани процени и анализи

7 април 2020 г.

Клучни пораки

- ▶ Во периодот по првото издание на Мониторот, кој го објавува МОТ, пандемијата на КОВИД-19 се забрза дополнително во однос на интензитетот и го зголеми својот глобален опфат. Мерките за целосна или делумна вонредна состојба сега засегаат речиси 2,7 милијарди работници, што претставуваат околу 81 проценти од работната сила во светот.
- ▶ Во тековната состојба, претпријатијата во низа различни економски сектори се соочуваат со катастрофални загуби што претставуваат закана за нивното работење и солвентност, особено кај помалите претпријатија, додека, пак, милиони работници се изложени на губење на приходите и отпуштања од работа. Влијанието врз приходните дејности е особено сурово за незаштитените работници и за најранливите категории во неформалната економија.
- ▶ Контракцијата на вработеноста веќе започна во голем (често досега невиден) обем во многу земји. Во отсуство на други податоци, промените во работните часови, што се одраз на отпуштањата од работа и другите времени скратувања на работното време, даваат подобра слика за страшната реалност на тековната ситуација на пазарот на труд.
- ▶ Користејќи го овој пристап, заклучно со 1 април 2020 година, новите светски процени на МОТ укажуваат дека работните часови ќе се намалат за 6,7 проценти во второто тримесечје на 2020 година, што е еквивалентно на 195 милиони работници со полно работно време.
- ▶ Конечниот износ на годишните загуби на работни места во 2020 година ќе зависи суштински од развојот на пандемијата и од преземените мерки за ублажување на нејзиното влијание. Поради оваа причина, МОТ ќе продолжи да ја следи состојбата и редовно да ги ажурира своите процени за загубените работни часови и еквивалентната загуба на вработеноста.
- ▶ Мнозинството загуби на работни места и намалените работни часови ќе се случат во најтешко погодените сектори. МОТ проценува дека 1,25 милијарди работници, што претставуваат речиси 38 проценти од глобалната работна сила, се вработени во секторите што сега се соочуваат со големо намалување на производството и висок ризик од депласман на работната сила. Клучните сектори ги вклучуваат трговијата на мало, угостителските услуги за сместување и исхрана и производството.
- ▶ Особено во земјите со ниски и средни приходи, тешко погодените сектори имаат висок удел на работници во неформалната вработеност и работници со ограничен пристап до услуги за здравствена и социјална заштита. Без соодветни мерки во политиките, работниците се соочуваат со висок ризик од паѓање под прагот на сиромаштија и ќе се соочуваат со поголеми предизвици во повторното стекнување на средства за егзистенција во текот на периодот на закрепнување.
- ▶ Оние што продолжуваат да работат во јавните простори, особено здравствените работници, се изложени на значајни здравствени и економски ризици. Во здравствениот сектор, ова несразмерно ги погаѓа жените.
- ▶ Всушност, без оглед на тоа во кој дел од светот или во кој сектор, кризата има драматично влијание врз работната сила во светски рамки. Мерките во политиките треба да се фокусираат на обезбедување непосредна помош на работниците и претпријатијата за да се заштити егзистенцијата и економски одржливите претпријатија, особено во тешко погодените сектори и во земјите во развој, на тој начин осигурувајќи ги предусловите за неопходно здравување проследено од отворање голем број работни места откако пандемијата ќе биде ставена под контрола.
- ▶ Ограничените јавни средства треба да бидат искористени за охрабрување на претпријатијата да ги задржат и/или да креираат работни места.

Контекст: Влошување на кризата со катастрофални ефекти врз светот на работата

Во текот на изминатите две недели, пандемијата на КОВИД-19 се интензивираше и се прошири во смисла на нејзиниот глобален опфат, со огромни влијанија врз јавното здравје и досега невидени шокови на економиите и пазарите на труд. Ова е најлошата светска криза по Втората светска војна. Во период од прелиминарната процена на МОТ од 18 март досега, глобалната заразеност со КОВИД-19 се зголеми повеќе од шесткратно и изнесуваше 1.030.628 заразени лица на 3 април 2020 година; дополнителни 47.600 луѓе го загубија животот, со што вкупниот број на починати достигна 54,137.¹ Голем број земји започнаа да спроведуваат политики за социјално дистанцирање за да го забават ширењето на вирусот, со цел да ги избегнат катастрофалните исходи за националните здравствени системи и да го сведат на минимум бројот на загубените животи.

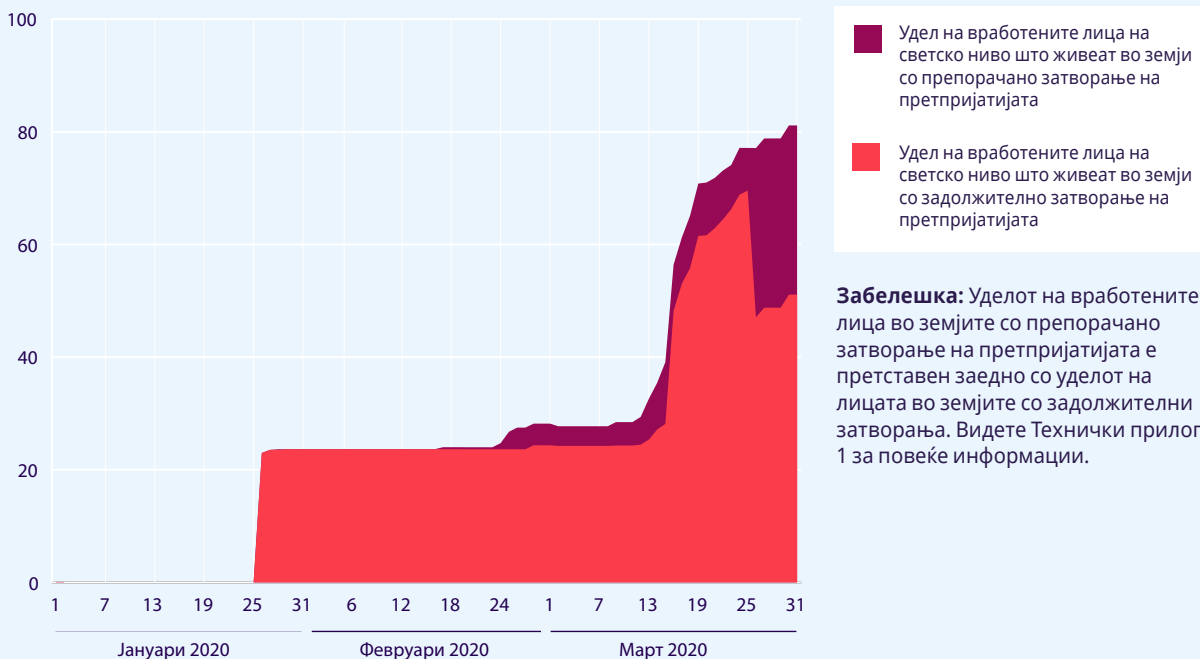
Вонредните состојби и поврзаните прекини на деловното работење, ограничувањата на патувањето, затворањата на училиштата и другите мерки за контрола имаа ненадејни и драстични ефекти врз работниците и претпријатијата. Процените на МОТ покажуваат дека затворањата на претпријатијата се зголемија толку забрзано во последните недели што

81 проценти од глобалната работна сила живеат во земји со задолжителни или препорачани затворања (слика 1). Вработеноста во земјите со задолжителни или препорачани затворања на претпријатија претставува 87 проценти од работната сила на земјите со средни до високи приходи и 70 проценти од работната сила во земјите со високи приходи. КОВИД-19 сега влијае и врз светот во развој, каде капацитетите и ресурсите се сериозно ограничени.

Преку тешкото економско нарушување, кризата на КОВИД-19 влијае врз светската работна сила од 3,3 милијарди. Острите и непредвидени намалувања на економската активност предизвикуваат драматичен пад на вработеноста, во смисла и на бројот на работните места и збирните работни часови. Економската активност во цели сектори е ограничена сериозно во многу земји, што води кон остри опаѓања на изворите на приходи за голем број претпријатија. Со растечкиот број на воспоставени делумни или целосни вонредни состојби што го ограничуваат деловното работење и движењето на огромно мнозинство од работниците, за многумина стана невозможно да се работи; останатите се соочуваат со драматични измени во своите начини на работа. Голем број дејности од услужниот сектор (угостителски услуги за сместување и исхрана, трговија на мало, итн.) се тешко погодени од интервенциите, а производството се соочува со нарушувања долж синџирите за снабдување

▶ Слика 1. Вработеност во земји со затворања на претпријатија

Глобална работна сила (%)

Забелешка: Уделот на вработените лица во земјите со препорачано затворање на претпријатијата е претставен заедно со уделот на лицата во земјите со задолжителни затворања. Видете Технички прилог 1 за повеќе информации.

Извор: ILOSTAT, Моделирани процени на МОТ, ноември 2019 и Механизмот на Универзитетот во Оксфорд за следење на владините мерки за Ковид-19 (Oxford COVID-19 Government Response Tracker)

(на пр., автомобилскиот сектор) и остри падови на побарувачката за стоки.

Влијанијата на КОВИД-19 врз вработеноста се длабоки, далекусежни и досега невидени.

Усогласувањето на вработеноста вообичаено следува по контракцијата на економијата со определено задоцнување (видете го, на пример, зголемувањето на стапката на невработеност по глобалната финансиска криза во 2009 година). Во сегашната криза, вработеноста беше засегната директно како резултат на прогласените вонредни состојби и останатите мерки и во многу поголем обем од првично предвидениот на почетокот на пандемијата, вклучително во времето на изготвувањето на првото издание на Мониторот на МОТ. Од оваа причина, ова второ издание презентира нови светски, регионални и секторски процени со цел да го опише ефектот на кризата согласно тековната состојба (особено во смисла на ефектите на мерките за контрола на пандемијата). Без оглед на тоа, неизвесноста во однос на идниот развој на кризата повлекува дека овие ажурирани процени служат како најдобрите можни индикации за **тековното влијание** врз пазарите на трудот врз основа на **достапните податоци**.

Најтешката криза по Втората светска војна: Загубите на вработеноста растат забрзано во целиот свет

За попрецизно илустрирање на тековните карактеристики на кризата со КОВИД-19, методологијата на МОТ за изготвување на глобалните процени беше ревидирана за да се обезбедат ажурирани бројки за влијанието врз пазарот на труд. Најновите процени се засноваат врз новиот „наукастинг“ (краткорочно прогнозирање) модел на МОТ, што се потпира врз економски податоци и податоци за пазарот на труд во реално време за предвидување на загубата во работни часови во второто тримесечје на 2020 година (врз основа на податоците што биле достапни на 1 април) (видете Технички прилог 2 за подетални информации за методологијата).

Глобалните процени од наукастинг моделот на МОТ покажуваат дека кризата предизвикува досега невидено намалување на економската активност и работното време. Заклучно со 1 април 2020 година, процените укажуваат дека во тековното тримесечје (T2) работните часови ќе се намалат за 6,7 проценти, што е еквивалентно на **195 милиони работници со полно работно време (ако се претпостави 48-часовна работна недела).**² Ова повлекува дека голем број од овие работници ќе се соочат со губење на приходите и уште подлабока сиромаштија, дури и ако може да се најдат заменски активности (на пр., враќање на земјоделството во руралните подрачја). Најголемиот пад се очекува во

земјите со средно високи приходи, но влијанието е споредливо кај сите групи според приходите.

▶ Табела 1. Кризата води кон сериозно намалување на работните часови и вработеноста (ЕПРВ)

	Намалување на работните часови	Еквивалент на вработени со полно работно време (40 часа, милион)	Еквивалент на вработени со полно работно време (48 часа, милион)
Свет	6.7	230	195
Ниски приходи	5.3	14	12
Ниски до средни приходи	6.7	80	70
Средни до високи приходи	7.0	100	85
Високи приходи	6.5	36	30
Африка	4.9	22	19
Северна и Јужна Америка	6.3	29	24
Арапски земји	8.1	6	5
Азија и Пацифик	7.2	150	125
Европа и Централна Азија	6.0	24	20
(Европа)	7.8	15	12

Забелешка: (1) Величините над 50 милиони се заокружени до најблиските 5 милиони, величините под овој праг се заокружени до најблискиот милион; (2) Загубите на вработеноста како еквивалент на вработени со полно работно време се презентирани за илустрирање на обемот на процените за загубените работни часови. Нивното толкување е процената на намалувањето на изработените часови, ако таквите намалувања би биле поднесени исклучиво и исцрпно од подгрупата на работници со полно работно време а преостанатите работници не доживеале какво било намалување на бројот на работните часови. Бројките не треба да се толкуваат како број на реално загубени работни места, ниту, пак, како зголемувања на невработеноста. Видете Технички прилог 2 за целосни и детални информации за методите за проценка.

Евентуалното зголемување на глобалната невработеност во текот на 2020 година ќе зависи суштински од тоа колку брзо ќе закрепне економијата во втората половина на годината и колку ефективно мерките од политиките ќе ја поттикнат побарувачката за труд. Во ваквите услови, постои висок ризик дека зголемувањето на бројот на невработени во светски рамки на крајот на 2020 година ќе биде значително повисоко од првичната проекција (25 милиони) во првото издание

² Со оглед на распространетата употреба на мерки што им овозможуваат на работниците да ги задржат своите работни места, зголемувањето на пријавените нивоа на невработеност веројатно ќе биде пониско од 195 милиони.

на мониторот на МОТ. Загубите на производството за голем број претпријатија, исто така, веројатно ќе бидат катастрофални и долготрајни, особено во земјите во развој каде фискалниот простор за економски стимулации е ограничен.

На другата страна од невработеноста: Работа под ризик

Преку тешкото економско нарушување и влијанието врз работните часови, кризата на КОВИД-19 влијае врз светската работна сила од 3,3 милијарди луѓе.

Меѓутоа, шокот за пазарот на труд е далеку од еднообразен, при што посебни сектори го поднесуваат најтешкиот удар од колапсот на економската активност.

Сектори под најголем ризик

Голем дел од оние што сè уште работат, особено здравствените работници, се во првите борбени редови, борејќи се против вирусот и осигурувајќи дека се задоволени основните потреби на луѓето, вклучувајќи ги работниците во транспортот, земјоделството и суштинските јавни служби. На

светско ниво, има **136 милиони работници** во дејностите за заштита на човековото здравје и социјална работа, вклучувајќи медицински сестри и болничари, доктори и други здравствени работници, работници во установите за институционално згрижување и социјални работници, како и работници во службите за поддршка, како што е персоналот за чистење и перење, што се соочуваат со сериозен ризик од заразување со КОВИД-19 на работното место. На приближно 70 проценти од работните места во овој сектор работат жени.

Врз основа на економски и финансиски податоци во реално време, влијанието на кризата врз економскиот резултат може да се процени на секторско ниво (со ограничувања на дисагрегацијата поради достапните глобални податоци). Врз основа на оваа процена, може да се идентификуваат повеќе клучни економски сектори што страдаат од драстично намалување на резултатите, вклучувајќи ги секторите за угостителски услуги за сместување и исхрана, производство, трговија на големо и на мало, недвижности и деловни активности (табела 2). Овие сектори се трудово интензивни и вработуваат милиони, често слабо платени, нискоквалификувани работници, особено во случајот на услужните дејности за угостителски

► Табела 2. Работници под ризик: Секторска перспектива

Економски сектор	Тековно влијание на кризата врз економскиот резултат	Почетна состојба на вработеноста (глобални процени за 2020 г. пред КОВИД-19)			
		Ниво на вработеност (илјади)	Удел во глобалната вработеност (%)	Сооднос на платите (просечни месечни примања во секторот/просечни вкупни примања)	Удел на жени (%)
Образование	Мало	176560	5.3	1.23	61.8
Дејности на здравствена и социјална заштита	Мало	136244	4.1	1.14	70.4
Јавна администрација и одбрана; задолжително социјално осигурување	Мало	144241	4.3	1.35	31.5
Јавни комунални услуги	Мало	26589	0.8	1.07	18.8
Земјоделство, шумарство и рибарство	Мало до средно*	880373	26.5	0.72	37.1
Градежништво	Средно	257041	7.7	1.03	7.3
Финансиски дејности и дејности на осигурување	Средно	52237	1.6	1.72	47.1
Вадење руди и камен	Средно	21714	0.7	1.46	15.1
Уметност, забава и рекреација и други услуги	Средно до високо*	179857	5.4	0.69	57.2
Транспорт, складирање и комуникации	Средно до високо*	204217	6.1	1.19	14.3

Угостителски услуги за сместување и исхрана	Големо	143661	4.3	0.71	54.1
Недвижности; деловни и административни активности	Големо	156878	4.7	0.97	38.2
Преработувачка индустрија	Големо	463091	13.9	0.95	38.7
Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли	Големо	481951	14.5	0.86	43.6

Забелешка: Процена на МОТ на економски и финансиски податоци во реално време и податоци на ILOSTAT за почетната состојба во однос на глобалните процени за секторската распределба на вработеноста (ISIC Rev. 4). Видете Технички прилог 3 за подетални информации.

* означува сектори што вклучуваат потсектори што биле погодени на различни начини.

услуги за сместување и исхрана и трговијата на мало. Економските ризици ќе бидат почувствувани особено тешко од работниците во овие сектори.

Овие сектори вработуваат 1,25 милијарди работници во целиот свет, што претставува речиси 38 проценти од глобалната работна сила. Во зависност од националниот контекст, овие работници се соочуваат со драстично и катастрофално намалување на работните часови, кратење на платите и отпуштање од работа и веројатно ќе го сочинуваат најголемиот дел од процените од наукастинг моделот што е презентираан горе.

Од најпогодените економски сектори, сегментот на трговија на големо и мало учествува со најголемиот удел на работници, кои вообичаено се слабо платени и незаштитени. Оваа група од **482 милиони работници** вклучува, меѓу другото, работници на каса, магационери, дуќанџии и работници на сродни работни места. Работниците во овој сектор што вршат дејности што се сметаат за суштински (на пр., дистрибуција на храна) може да продолжат да работат, но тие се соочуваат со поголеми здравствени ризици. Работниците во несуштинските дејности се соочуваат со општи затворања и големи намалувања на вработеноста и работното време.

Секторот за угостителски услуги за сместување и исхрана, исто така, е тешко погоден, и тој учествува со 144 милиони работници. Овој сектор страда од речиси целосно затворање во определени земји и нагло опаѓање на побарувачката во случаите каде што може да продолжи со работење. Повеќе од половина од овие работници се жени.

Секторот за преработувачка индустрија, што вработува 463 милиони работници, беше тешко погоден во определени сегменти, бидејќи на работниците им се кажува да останат дома,

фабриките се затвораат а глобалните синџири за снабдување се парализираат. Карантинските мерки, затворањето на продавниците во трговијата на мало, откажаните порачки и намалувањата на платите ја потиснуваат побарувачката во клучните индустрии како што се автомобилската и текстилната индустрија и индустриите за облека, кожа и обувки.

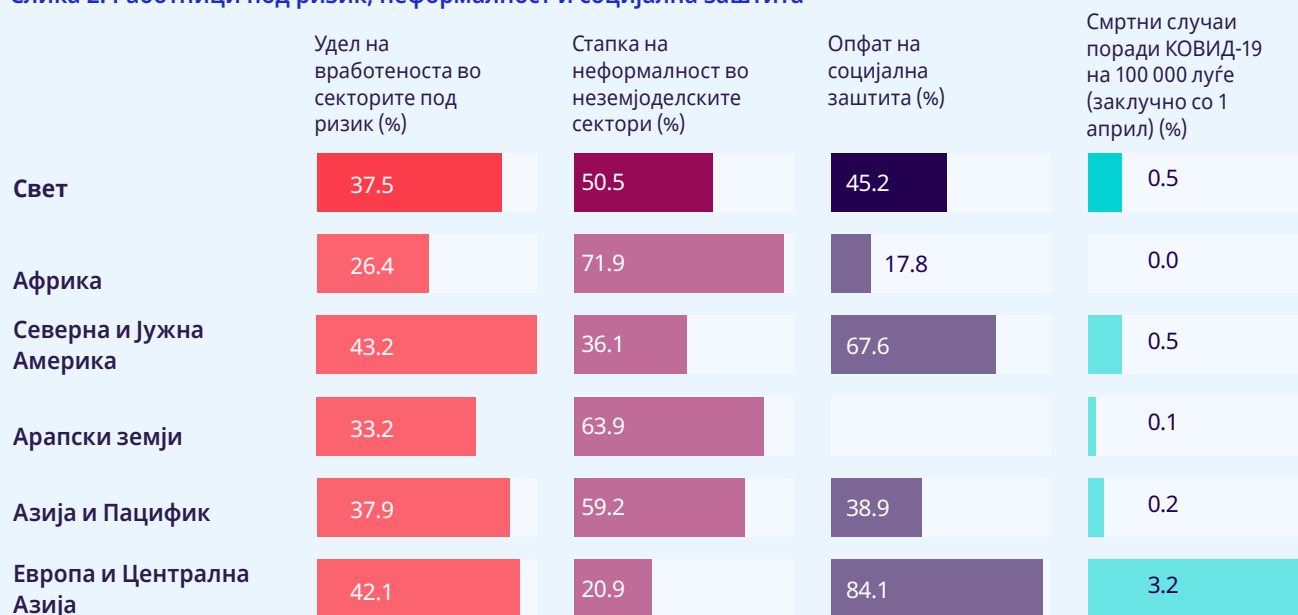
Индустриите за транспорт, складирање и комуникации учествуваат со 204 милиони работни места во светски рамки, што вклучуваат пилоти и членови на екипаж кај авиопревозниците, возачи, поштенски и други работници за испорака, како и луѓе што работат во стоваришта што го поддржуваат транспортот и глобалните синџири за снабдување. Иако дел од овие работници се негативно засегнати (на пример, тие во индустријата за авионски превоз), останатите продолжуваат да ја задоволуваат зголемената побарувачка за трговија на мало преку интернет.

Иако сè уште не е почувствувано економското влијание во земјоделството, најголемиот сектор во поголемиот дел од земјите во развој, ризиците од неизвесно снабдување со храна се јавуваат поради мерките за контрола на пандемијата, вклучувајќи ги затворањата на границите. Со текот на времето, работниците во овој сектор може да бидат сè повеќе погодени, особено ако вирусот се прошири понатаму во руралните подрачја.

Во смисла на регионалните разлики, уделот на вработеноста во секторите под ризик се движи од 26,4 проценти во Африка до 43,2 проценти во Северна и Јужна Америка. Меѓутоа, други региони имаат повисоки удели на неформалноста, особено Африка, со пониски нивоа на опфат на социјалната заштита. Иако овие региони сè уште немаат високи стапки на смртност од КОВИД-19, вирусот тековно забрзано се шири во повеќе земји во развој каде што комбинацијата од неформалноста, слабите капацитети и големата густина на населеност

▶ Слика 2. Работници под ризик, неформалност и социјална заштита

Забелешка: Секторите што се смета дека се под висок ризик од нарушување се угостителските услуги за сместување и исхрана; преработувачката индустрија; недвижности, деловни и административни активности; и трговија на големо и на мало, поправка на моторни возила и мотоцикли.

Извор: ILOSTAT, моделирани процени на МОТ, ноември 2019 г.; ILO, World Social Protection Report 2017-19; ILO, Women and men in the informal economy. A statistical picture, Third edition; и Европски центар за превенција и контрола на болести.

претставуваат сериозни здравствени и економски предизвици за владите.

Секторската анализа покажува дека сите сектори и сите видови работници не се еднакво погодени. Таа покажува, исто така, дека голем број од најпогодените се оние што веќе се ниско платени работници и имаат помал пристап до социјална заштита. Оттаму, ова може да има дополнително негативно влијание врз веќе постоечката нееднаквост.

Работници во неформалната економија

Околу 2 милијарди луѓе работат неформално,³ најголемиот дел од нив во новите економии и економиите во развој. Неформалната економија придонесува кон работни места, приходи и средства за егзистенција и во голем број земји со ниски до средни приходи таа игра значајна економска улога. Меѓутоа, на работниците во неформалната економија им недостига основната заштита што вообичаено ја обезбедува формалното вработување, вклучувајќи го опфатот од социјалната заштита. Исто така, тие се во понеповолна положба во однос на пристапот до услугите за здравствена заштита и немаат паричен надоместок во случај на невработеност ако престанат да работат во случај на болест. Неформалните работници во урбаните подрачја, исто така, вообичаено работат во економски сектори што не само што носат висок ризик од инфекција со вирусот туку се и директно засегнати од мерките за вонредна состојба; ова се однесува на собирачите на секундарни сировини, уличните продавачи

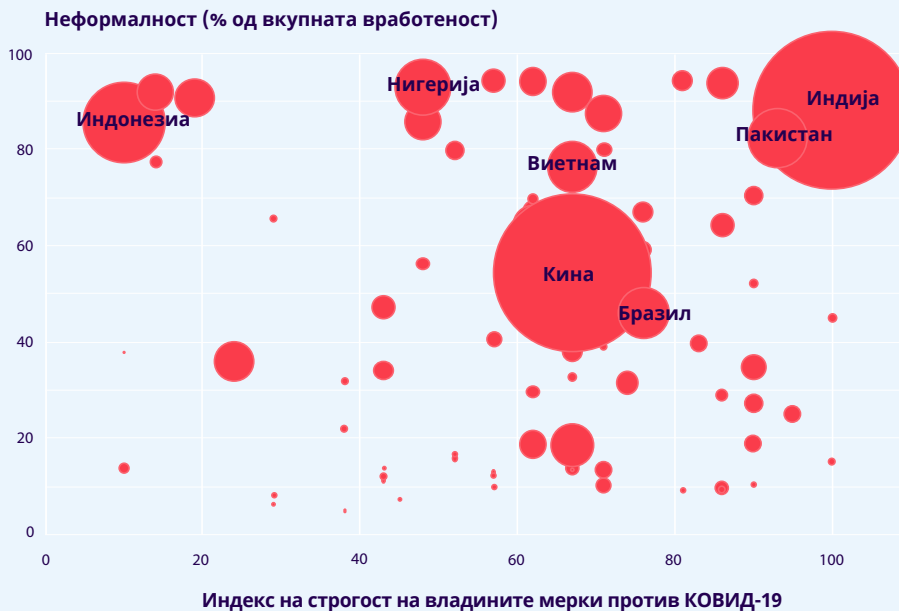
и послужители на храна, градежни работници, транспортни работници и домашни работници.

КОВИД-19 веќе погаѓа десетици милиони неформални работници. Во Индија, Нигерија и Бразил бројот на работници во неформалната економија што се погодени од вонредната состојба и останатите мерки за контрола е значителен (слика 3). Во Индија, што има удел од речиси 90 проценти во вкупниот број луѓе што работат во неформалната економија, околу 400 милиони работници во неформалната економија се под ризик од паѓање уште подлабоко под прагот на сиромаштија во текот на кризата. Тековните карантински мерки во Индија, што се наоѓаат на горниот крај на скалата на Индексот на строгост на владините мерки против КОВИД-19 на Универзитетот во Оксфорд, имаат значајно влијание врз овие работници, принудувајќи голем број од нив да се вратат во руралните подрачја.

Земјите што преживуваат ранливост, долготрајни конфликти, периодични природни непогоди или принудно преместување ќе се соочат со повеќекратно оптоварување поради пандемијата. Тие се помалку опремени за да се подготват за и да одговорат на КОВИД-19 кризата бидејќи пристапот до основните услуги, особено до здравствените и санитарните услуги, е ограничен; достоинствената работа, социјалната заштита и безбедноста при работа не се дел од секојдневието; нивните институции се слаби, а социјалниот дијалог е влошен или отсутен.

³ Поимот „неформална економија“ се однесува на сите економски активности што се вршат од работниците и економските единици и што - со закон и во практиката - не се опфатени, или се недоволно опфатени, од формални аранжмани. Ова вклучува вработени за плата без социјална заштита или други формални аранжмани во претпријатија и од неформалниот и од формалниот сектор, работници за сопствена сметка, како што се уличните продавачи и домашните работници.

▶ Слика 3. Неформални работници под карантински и други мерки за контрола на пандемијата

Забелешка: На хоризонталната, x-оска на овој графикон е прикажан Индексот на строгост на владините мерки против КОВИД-19, на Универзитетот во Оксфорд. Вертикалната, y-оска ја покажува неформалната вработеност како удел во вкупната вработеност во соодветната земја, врз основа на интерните пресметки на МОТ.

Како трета димензија, соодветната големина на секој од меурите ја покажува релативната големина на вкупната неформална вработеност во секоја земја, што е пресметана преку множење на процентот на неформалната вработеност (т.е. вредноста што е прикажана на y-оската) со вкупната вработеност согласно моделираните процени на ILOSTAT за 2020 година. Видете Технички прилози 1 и 3 за подетални информации.

Мерки од политиките

Првото издание на Мониторот на МОТ за КОВИД-19 ги нагласи следниве пораки, што и понатаму остануваат релевантни во оваа фаза на кризата:

- ▶ Меѓународните стандарди на трудот обезбедуваат силна основа за клучните мерки од политиките.
- ▶ Мерките од политиките треба да се фокусираат на две непосредни цели: мерки за здравствена заштита и економска поддршка и на страната на побарувачката и на понудата.
- ▶ Неопходни се опсежни и интегрирани мерки во сите области на политиките за да се извршат силни и долготрајни влијанија.
- ▶ Градењето сигурност преку доверба и дијалог е клучно за постигнување ефективност на мерките од политиките. Ова вклучува искористување на социјалниот дијалог за прецизирање на пакетите мерки од политиките така што тие ќе бидат најсоодветни за оние што имаат најголема потреба од нив.
- ▶ Мерките од политиките треба бидат во рамките на четирите столбови:

Столб 1: Стимулирање на економијата и вработеноста

Столб 2: Поддршка на претпријатијата, работните места и приходите

Столб 3: Заштита на работниците на работното место

Столб 4: Потпирање врз социјалниот дијалог за изнаоѓање решенија

Покрај овие пораки, процените во ова издание на Мониторот укажуваат на потребата за:

- ▶ Итна поддршка за најпогодените сектори и групи од населението, особено за претпријатијата и работниците што работат во неформалната економија. Посебни и наменски мерки се потребни во земјите со високи нивоа на неформалност, вклучувајќи парични трансфери за поддршка на лицата што се најпогодени од вонредната состојба и пренамена на производството за обезбедување алтернативно вработување (на пр., за прибори со лична заштитна опрема). Ова треба да се надополни со напори за осигурување на адекватно снабдување со храна и други основни производи. Локалните иницијативи во заедницата може да функционираат брзо и да исполнуваат посебни потреби и треба да ги вклучуваат репрезентативните организации на лицата од неформалната економија.
- ▶ Паралелно на поддршката на оние во неформалната економија, потребни се напори за поддршка на формалните работници и претпријатија за да се осигури дека тие нема повторно да западнат во неформалност како резултат на кризата и нема да ги еродираат придобивките што беа постигнати во последните години.
- ▶ Од суштинско значење е да се осигури дека јавните средства ќе бидат искористени за поддршка

▶ **Слика 4. Рамка на политиките: Четири клучни столбови во борбата против КОВИД-19 врз основа на Меѓународните стандарди на трудот**

Столб 1

Стимулирање на економијата и вработеноста

- ▶ Активна фискална политика
- ▶ Еластична монетарна политика
- ▶ Заеми и финансиска поддршка за конкретни сектори, вклучувајќи го здравствениот сектор

Столб 2

Поддршка на претпријатијата, работните места и приходите

- ▶ Проширување на социјалната заштита за сите
- ▶ Спроведување мерки за задржување на вработувањето
- ▶ Обезбедување финансиски/даночни и други олеснувања за претпријатијата

Столб 3

Заштита на работниците на работното место

- ▶ Зајакнување на мерките за БЗР
- ▶ Приспособување на работните аранжмани (на пр., работа на далечина)
- ▶ Спречување дискриминација и исклучување
- ▶ Обезбедување пристап до здравство за сите
- ▶ Проширување на пристапот до платено отсуство

Столб 4

Потпирање врз социјалниот дијалог за изнаоѓање решенија

- ▶ Зајакнување на капацитетите и отпорноста на организациите на работодавачите и на работниците
- ▶ Зајакнување на капацитетите на владите
- ▶ Зајакнување на институциите и процесите за социјален дијалог, колективно договарање и работни односи

на вработеноста и приходите за работниците. Оттаму, финансиската и нефинансиската поддршка може стратешки да се обезбедуваат за да се охрабрат претпријатијата да ги задржат постоечки и/или да отвораат нови работни места.

- ▶ Релевантната комбинација од мерки на ниво на целата економија и посебни наменски мерки треба да ги земе предвид националните околности, вклучувајќи ја структурата на економијата, постоечките движења на нееднаквоста и институциите на пазарот на труд што може најдобро да ги спроведат политиките. Земјите треба да пронајдат ресурси што ќе овозможат воведување мерки за директна фискална стимулација за поддршка на претпријатијата и приходите за време на кризата преку кохерентни политики и пристап на сите нивоа на власта.

Постојат брзи и историски големи мерки од политиките. Како што може да се посведочи ширум светот, владите веќе преземаат досега невидени мерки во одговор на досега невидената криза. Најголемиот број напредни економии најавија вонредни мерки за пополнување на привремените падови на приходите и агрегатната побарувачка, за осигурување адекватни нивоа на социјална заштита и стабилизирање на кредитните и финансиските пазари. Во многу земји мерките од политиките беа брзи, но во некои други земји процесот останува бавен. Постојат, исто така, определени прашања во врска со големината на пакетите, бидејќи во некои земји се чини дека тие

се премали за задоволување на сите потреби. Со проширувањето на кризата во земјите со ниски до средни приходи, ќе бидат потребни слични (или дури пообемни) мерки. Ќе бидат потребни итни мерки за помош на претпријатијата и работниците што работат во неформалната економија. Отворените трговски режими, стабилните меѓународни пазари на капитал и меѓународната ликвидност ќе го помогнат зајакнувањето на таквите напори. Хуманитарната помош и меѓународната поддршка во справувањето со здравствената криза и кризата на пазарот на труд ќе бидат од суштинско значење за земјите со најниски приходи, каде што фискалниот простор и капацитетите се сериозно ограничени, преку пристап до финансирање по поволни услови, грантови и намалувања на долговите, заедно со итен пристап до здравствени материјали и експертиза.

Перспективите се крајно неизвесни. Ваквите брзи и далекусежни развои на настаните не носат во неистражена територија во смисла на процената на влијанијата врз пазарот на труд и економијата и во предвидувањето на времетраењето и сериозноста на шокот. Сегашната перспектива се карактеризира со невообичаено голема неизвесност во однос како на обемот на тековниот потрес за економиите, така и на времетраењето на потресот и долгорочните влијанија врз претпријатијата и изгледите на пазарот на труд. Поради оваа причина, следењето во реално време и ажурирањето на мерките од политиките се од суштинско значење за сите влади.

▶ Прилози

Технички прилог 1: Влијание на вонредните состојби на светско ниво

Механизмот за следење на владините мерки за КОВИД-19 на Универзитетот во Оксфорд има информации за мерките за социјално дистанцирање што се спроведуваат од Владите во 79 земји, што заедно претставуваат 81 проценти од светската работна сила. Од нив, 45 земји тековно имаат општо барање за прекин во работењето што се применуваат на националната територија и важат за сите сектори со исклучок на определени суштински дејности. Задолжителните или препорачаните затворања на работните места поаѓаат најмалку 70 проценти од работниците во земјите со високи приходи и најмалку 87 проценти од работниците во земјите со средни до високи приходи.

Технички прилог 2: Методологија за процена на бројот на загубени работни часови

Бројот на изгубени работни часови е проценет со користење на „наукастинг“ моделот на МОТ. Овој метод користи податоци што се достапни речиси во реално време за предвидување на збирните изработени часови што се објавуваат со значајно доцнење. Добиените проценени се споредуваат со почетната состојба (последното достапно тримесечје, сезонски коригирано). Податоците во наукастинг моделот вклучуваат низа различни показатели за економската активност и развојот на пазарот на труд.

За тековното ажурирање, го користиме индексот на менаџерите за набавки (PMI) за услужниот сектор и индексот за трендовите на Google за пребаруваните поими „надоместоци во случај на невработеност“ и „невработеност“, како и други национално релевантни поими на локалните јазици. Дополнително, во случајот на Германија, се користат и пријавите за Kurzarbeit (скратено работно време). Други показатели што често се користат како показатели за пазарот на труд во наукастинг моделот, како што се показателите за конјуктурниот оптимизам и административните податоци за пазарот на труд, за жал не се доволно навремени во овој момент во доволен број на земји.

Врз основа на достапните податоци во реално време, вршиме процена на историскиот статистички однос меѓу овие показатели и часовите работа и ги користиме добиените коефициенти за предвидување како ќе реагираат часовите работа со оглед на последните забележани наукастинг показатели. Ваквиот директен пристап се користи за 18 земји за коишто имаме релевантни показатели. За четири земји беа достапни влезните податоци за наукастинг моделот но не и целната варијабла, односно часовите работа. Во таквите случаи, коефициентите што беа проценети во останатите земји беа искористени за добивање процена.

За преостанатите земји применуваме индиректен пристап при што вршиме екстраполација на релативните изгубени часови од земјите со директни краткорочни прогнози. Основата за оваа екстраполација е индексот на строгоста на мерките за контрола на КОВИД-19 што се објавува од Универзитетот во Оксфорд, со оглед на тоа што земјите со споредливо строги рестрикции веројатно ќе претрпат слично влијание врз часовите работа. Дополнително, за земјите што немаат податоци за ограничувањата, ги користиме ажурираните податоци за инциденцата на пандемијата на КОВИД-19 во секоја земја за да извршиме екстраполација на влијанието врз работните часови. Со оглед на различните практики за евидентирање на земјите при броењето на случаите, го користиме похомогениот концепт на починати пациенти како параметар за обемот на пандемијата. Варијаблата ја пресметуваме со еквивалента месечна зачестеност, но податоците се ажурираат на дневно ниво. Изворот на податоци е Европскиот центар за спречување и контрола на болести. Конечно, за мал број земји што немаат лесно достапни податоци во времето на процената, го користиме регионалниот просек за изведување на целната варијабла. Табелата долу дава сумарен преглед на информациите и статистичкиот пристап што се користени за процена на целната варијабла за секоја земја или територија.

Пристап	Користени податоци	Модел	Референтна област
Наукастинг	Google trends, PMI (на национално ниво)	Регресија на анкетни податоци	Франција, Обединето Кралство, Соединети Американски Држави
	Google trends, PMI (Евро-зона)	Регресија на анкетни податоци	Австрија, Белгија, Ирска, Италија, Холандија, Португалија, Шпанија
	Google trends, PMI (на национално ниво), Регистар на работа со скратено работно време	Регресија	Германија
	Google trends	Регресија на анкетни податоци	Австралија, Мексико, Полска, Република Кореја, Руска Федерација, Јужноафриканска Република, Шведска
Екстраполација врз основа на податоци со висока зачестеност во врска со пазарот на труд	Google trends, PMI (Евро-зона)	Регресија на анкетни податоци	Швајцарија*
	Google trends, PMI (на национално ниво)	Регресија на анкетни податоци	Кина, Јапонија
	Google trends	Регресија на анкетни податоци	Канада*
Екстраполација врз основа на мерките за контрола	Строгост на мерките за контрола	Регресија на анкетни податоци	Авганистан, Алжир, Ангола, Аргентина, Барбадос, Белизе, Боливија (Повеќенационална држава), Боцвана, Бразил, Бугарија, Чиле, Колумбија, Костарика, Хрватска, Чешка, Демократска Република Конго, Данска, Доминиканска Република, Еквадор, Ел Салвадор, Финска, Грција, Гватемала, Гвајана, Хондурас, Хонгконг-Кина, Унгарија, Исланд, Индија, Индонезија, Иран (Исламска Република), Ирак, Израел, Јордан, Казахстан, Кенија, Макао-Кина, Малезија, Мијанмар, Нов Зеланд, Нигерија, Никарагва, Норвешка, Пакистан, Панама, Папуа Нова Гвинеја, Катар, Романија, Руанда, Србија, Сингапур, Словачка, Словенија, Шри Ланка, Сириска Арапска Република, Тајланд, Турција, Уганда, Украина, Обединета Република Танзанија, Венецуела (Боливарска Република), Виетнам, Зимбабве
Екстраполација врз основа на инциденцата на КОВИД-19	Параметар за инциденцата на КОВИД-19, Детално на подрегионално ниво	Регресија на анкетни податоци	Албанија, Ерменија, Азербејџан, Бахама, Бахреин, Бангладеш, Белорусија, Бенин, Бутан, Босна и Херцеговина, Брунеј, Буркина Фасо, Зелен 'Рт, Камбоџа, Камерун, Централна Африканска Република, Чад, Конго, Брегот на Слоновата Коска, Кипар, Џибути, Египет, Екваторијална Гвинеја, Естонија, Есватини, Етиопија, Фиџи, Француска Полинезија, Габон, Гамбија, Грузија, Гана, Гуам, Гвинеја, Гвинеја-Бисао, Хаити, Јамајка, Кувајт, Киргистан, Народна Демократска Република Лаос, Летонија, Либан, Либериа, Либиа, Литванија, Луксембург, Мадагаскар, Малдиви, Мали, Малта, Мавританија, Маврициус, Монголија, Црна Гора, Мароко, Мозамбик, Намибија, Непал, Нова Каледонија, Нигер, Северна Македонија, Окупирана палестинска територија, Оман, Парагвај, Перу, Филипини, Порторико, Република Молдавија, Света Луција, Сент Винсент и Гренадини, Саудиска Арабија, Сенегал, Сомалија, Судан, Суринам, Источен Тимор, Того, Тринидад и Тобаго, Тунис, Обединети Арапски Емирати, САД, Девствени острови, Уругвај, Узбекистан, Замбија
Екстраполација врз основа на регион	Детално на подрегионално ниво	Регресија на анкетни податоци	Бурунди, Каналски острови, Коморски Острови, Еритреја, Кореја (Демократска Народна Република), Лесото, Малави, Сао Томе и Принципе, Самоа, Сиера Леоне, Соломонски Острови, Јужен Судан, Таџикистан, Тонга, Туркменистан, Вануату, Западна Сахара, Јемен

* Со оглед на корелацијата меѓу економската активности на Швајцарија со Евро-зоната, PMI за второнаведената е искористен за екстраполација на загубата во часови. Со оглед на недостигот на лесно достапни податоци за работните часови во Канада на тримесечно ниво и тесните економски врски на земјата со Соединетите Американски Држави, процентниот коефициент за односот меѓу индексот на Google trends и работните часови во САД е искористени за проекциите за часовите работа во Канада.

Забелешка: Вклучените референтни подрачја соодветствуваат на териториите за коишто се изготвени моделираните процени на МОТ.

Земајќи ја предвид вонредната ситуација, вклучително и недостигот на релевантни податоци, процените се предмет на значителна мера на неизвесност. Досега невидениот шок за пазарот на труд што беше предизвикан од пандемијата на КОВИД-19 е тешко да се процени преку споредба со историските податоци. Дополнително, во времето на процената, конзистентните временски серии на лесно достапни и навремени показатели со висока зачестеност се релативно оскудни. Овие ограничувања резултираат со висок општ степен на неизвесност. Во следните недели ќе станат достапни конзистентни временски серии на податоци за пазарот на труд од административни извори, како и дополнителни податоци од анкетите за довербата на претпријатијата и потрошувачите, за многу земји. Овие податоци ќе обезбедат вредни статистички информации за работните часови. Следствено, веродостојноста на процените ќе се зголемува со текот на времето како што моделот ќе користи повеќе такви податоци. Дополнително, поголемата достапност на податоците ќе овозможи преминување кон директен наукастинг за дополнителни земји и намалено потпирање врз екстраполацијата. Ова ќе овозможи изработка на глобални и регионални агрегатни вредности со помала основна неизвесност. Поради овие причини процените ќе бидат предмет на редовни ажурирања и ревизија.

Технички прилог 3: Процена на влијанието врз секторите

Процената на влијанието на кризата врз економскиот резултат на различните сектори се заснова врз економски и финансиски податоци во реално време, вклучувајќи: Глобална деловна перспектива и Секторски PMI индекси на IHS Markit; Институт за меѓународни финансии; Свое индекс на волатилноста (VIX); McKinsey; OECF; Brookings, Moody's аналитика; Аналитика за корпоративна успешност; S&CF Insights; S&P Global; Continuum economics; Bloomberg; Национален завод за статистика на Кина (НЗС); и ЕВРОСТАТ.

За испитување на доказите што се презентирани во овие извори, беа идентификувани три вида индекси за откривање на ефектите на шокот врз динамиката на претпријатијата и работните места: (1) глобални индекси за резултатот на претпријатијата; (2) инвестиции во основни средства, внатрешна трговија и надворешна трговија (со посебно упатување до Кина за опфаќање на ефектите на шокот во периодот декември 2019 – февруари/март 2020 г.); и (3) деловни очекувања. Доказите од овие индекси го покажуваат обемот на намалувањето на производството, инвестициите, продажбата и очекувањата на претпријатијата и нивните импликации за отпуштања работници и плановите за краткорочно вработување.

- ▶ 1. Глобалните индекси за резултатот на претпријатијата се особено корисни за разгледување на значителниот краткорочен пад во различните производни и услужни дејности. Индексите за резултатот покажуваат широко распространето нарушување во сите сектори од потресот од вирусот. Анализата беше извршена преку испитување на глобалните индекси за резултатот и посебните индекси за Европска Унија, Соединетите Американски Држави и Кина до крајот на март 2020 година.
- ▶ 2. Втората група показатели се фокусира на инвестициите во основни средства и на внатрешната и надворешната трговија, со посебно упатување до Кина, особено во текот на критичниот период од декември 2019 до март 2020 г. Таа обезбедува обемни докази за тоа како повеќе различни варијабли, вклучувајќи ги индексите на вработеноста, реагирале на шокот. Промената во инвестициите во основни средства според посебни сектори на дејности е од особена важност за процената. Индексите за остварената продажба на мало во посебни сегменти на потрошувачката ја надополнува анализата, заедно со промените во вкупните вредности на увозот и извозот.
- ▶ 3. Третата група индекси што беа користени во анализата се фокусира на деловните очекувања, што се влошија значително по јануари 2020 како одраз на значајна несигурност во производите и финансиските пазари. Оваа несигурност имаше директен ефект врз инвестициите и тековите на капиталот и доведе до широко распространето стопирање на плановите за вработување. Очекувањата за корпоративните добивки исто така ги одразуваат несигурноста и ефектите врз планирањето на инвестициите и одлуките за вработување. Промените во глобалните очекувања за деловните активности потврдија дека очекувањата започнале да се менуваат од октомври 2019 до февруари 2020 г. Неизвесноста може да се утврди преку Индексот за волатилноста (VIX), што е пазарен индекс во реално време што го преставува очекувањето на пазарот за волатилноста 30 дена во иднина, изведени од ценовните инпути на S&P 500 индексните опции и дава мера за пазарниот ризик и расположението на инвеститорите. Ова е инструмент за анализа на ризикот и одлуките за инвестирање исто така влијаат врз одлуките за вработување. Уште една група индекси во оваа категорија беше користена за испитување на неизвесноста преку капиталните текови, откривајќи како кризата со КОВИД-19 го свртела текот на капиталот кон новите пазари. Конечно, неизвесноста беше испитана, исто така, преку зголемувањата на владините трошоци за задолжување за новите економии.